

LBRIS

We know
books

ANNA KARENINA

Lev Tolstoi

Traducere din limba rusă
ANCA IRINA IONESCU

LITERA
București

LBRIS

We know
books

PARTEA ÎNTÂI

I

Toate familiile fericite seamăna între ele, fiecare familie nefericită este nefericită în felul ei.

În casa familiei Oblonski, totul era întors cu susul în jos. Soția aflase că soțul avea o relație cu fosta lor guvernantă franceză și îi declarase că nu mai poate trăi sub același acoperiș cu el. Situația dura așa de trei zile, și nu numai cei doi soți sufereau din cauza ei, ci și ceilalți membri ai familiei, ba chiar și servitorii. Toți membrii familiei și servitorii aveau sentimentul că traiul lor împreună n-are rost și că, până și într-un han unde se adună întâmplător, oamenii sunt mai legați între ei decât membrii familiei și slujitorii celor doi soți Oblonski. Soția nu ieșea din camerele ei, soțul lipsea de trei zile de acasă. Copiii alergau ca bezmetici prin toată casa. Englezoaica se certase cu intendenta și îi scrisese unei prietene, rugând-o să-i caute alt loc; bucătarul plecase de tot cu o zi înainte, chiar în timpul prânzului; bucătăreasa care gătea pentru slugi și vizitiul ceruseră socoteala.

A treia zi după ceartă, prințul Stepan Arkadici Oblonski – Stiva, cum i se spunea în societate – se trezi la ora obișnuită, adică opt dimineața, nu în dormitorul nevestei, ci în birou, pe canapeaua de marochin. Își răsuci trupul greoi și îngrijit pe arcurile divanului ca și când ar fi vrut să adoarmă din nou pentru mult timp, strânse puternic perna în brațe și își lipi obrazul

de ea; dar, dintr-odată, sări în picioare, se ridică pe divan în capul oaselor și deschise ochii.

„Da, da, cum a fost?“, se gândi el, amintindu-și ce visase. „Da, cum era? A, da! Alabin dădea un prânz la Darmstadt; ba nu, nu la Darmstadt, era un nume american. Da, dar se făcea că Darmstadt e în America. Da, Alabin dădea un prânz pe mese de sticlă, da, și mesele cântau «Il mio tesoro»¹. Nu, nu «Il mio tesoro». Altceva mai bun, și erau niște carafe mici care erau femeii“, își aminti el.

Ochii lui Stepan Arkadici sclipiră vesel, și el căzu pe gânduri, zâmbind. „Da, era bine, era tare bine. Erau și alte lucruri excelente acolo, dar nu le poți rosti în cuvinte și nu ai cum să le descrii când ești treaz.“ Și, observând o geană de lumină care se furișa pe la marginea draperiei de postav, își dădu repede picioarele jos pe de canapea, căutând pe pipăite papucii tiviți cu marochin auriu pe care îi brodase soția lui (cadou de la ea anul trecut, de ziua lui de naștere) și, după obiceiul vechi de nouă ani, întinse mâna, fără să se scoale, spre locul unde, în dormitor, îi atârna halatul. Și dintr-odată își aminti cum și de ce doarme nu în dormitorul soției, ci în birou; zâmbetul îi dispăru de pe chip și fruntea i se încruntă.

„Of, of, of!“, gemu el, amintindu-și tot ce se întâmplase. Și în mintea lui reapărură toate amănuntele certei cu nevasta, situația lui fără ieșire și sentimentul propriei vinovății, care îl chinuia cel mai rău.

„Da! N-o să mă ierte și nu poate să mă ierte. Și cel mai groaznic e că toată vina e numai a mea, dar eu nu sunt vinovat. Tocmai asta e drama“, își spunea el. „Of, of, of!“, mormăia disperat, amintindu-și cele mai cumplite impresii din timpul certei.

Cel mai neplăcut fusese primul minut, când se întorsese de la teatru, vesel și mulțumit, ținând în mână o pară uriașă pentru soția lui, dar n-o găsisse în salon; spre uimirea lui, n-o găsisse nici în birou și, în cele din urmă, o descoperise în dormitor, ținând în mână biletul nefericit care dezvăluia totul.

¹ „Comoara mea“ (în limba italiană în original), arie celebră din opera *Don Giovanni* de Mozart (n.tr.)

Dolly cea veșnic preocupată de griji și de treburi, femeia mărginită, cum o considera el, ședea neclintită cu bilețelul în mână și se uita la el cu o privire încărcată de groază, de disperare și de mânie.

– Ce e asta? Asta? îl întreba ea, arătând spre bilețel.

Și, când își amintea scena, așa cum se petrece adesea, pe Stepan Arkadici îl chinuia nu întâmplarea ca atare, ci felul în care reacționase la cuvintele soției.

Se întâmplase cu el ceea ce li se întâmplă tuturor oamenilor când sunt surprinși făcând ceva foarte rușinos. Nu reușise să-și compună o expresie potrivită situației în care se trezise dintr-odată în fața soției, după ce vinovăția îi fusese dată în vileag. În loc să se prefacă jignit, să nege, să se justifice, să-și ceară iertare, ba chiar să rămână indiferent – orice ar fi fost mai bine decât ceea ce făcuse! –, pe fața lui se așternuse dintr-odată, absolut fără voia lui („un reflex al creierului“, își spuse Stepan Arkadici, care era pasionat de fiziologie), zâmbetul lui obișnuit, blajin și tocmai de aceea prostesc.

Nu-și putea ierta acest zâmbet prostesc. Când îl văzuse cum zâmbește, Dolly se cutremurase ca străpunsă de o durere fizică și se dezlănțuise, cu patima ei obișnuită, într-un torent de cuvinte aspre, după care ieșise în fugă din încăpere. Din acel moment nu mai voise să-și vadă soțul.

„Și de vină e numai zâmbetul ăla idiot“, își spunea Stepan Arkadici. „Dar ce să fac? Ce să fac?“, se întreba el disperat și nu găsea răspuns.

II

Stepan Arkadici era un om corect față de el însuși. Nu se putea amăgi și nici nu putea să-și dea asigurări sieși că îi pare rău de fapta lui. Nu putea să se mai căiască acum de ceva ce regretase cu vreo șase ani în urmă, când își înșelase soția pentru prima dată. Nu se putea căi de faptul că el, bărbat de treizeci și patru de ani, chipeș și iubăreț, nu era îndrăgostit de soția lui, mama celor cinci copii în viață și a altor doi morți și care era cu numai un an mai tânără decât el. Îi părea rău

numai că nu reușise să se ascundă mai bine de ea. Era însă conștient de dificultatea situației lui și îi părea rău de Dolly, de copii și de el însuși. Poate că ar fi reușit să-și ascundă mai bine păcatele de soție dacă și-ar fi închipuit că vestea aceasta o va zdruncina atât de tare. Nu reflectase niciodată limpede la această problemă, dar avusese impresia vagă că soția sa își dăduse seama de mult că nu-i e credincios și că se făcea că nu vede. Ba i se părea chiar că Dolly, istovită, îmbătrânită, o femeie care nu mai era frumoasă și nu se făcea remarcată prin nimic, simplută, nimic altceva decât o bună mamă de familie, ar fi trebuit, dintr-un simț al dreptății, să fie îngăduitoare cu el. Dar se dovedise exact contrariul.

„Of, ce groaznic! Of, of, cumplit!”, își spunea întruna Stepan Arkadici și nu-i venea nimic altceva în minte. „Și ce bine era înainte, ce bine o duceam împreună! Dolly era mulțumită, era fericită cu copiii, eu n-o deranjam cu nimic, o lăsam să-și vadă de copii, de gospodărie, așa cum voia. E drept, nu-i frumos că ea a fost guvernanta la noi în casă, nu-i frumos! E trivial și josnic să faci curte propriei guvernante. Dar ce guvernantă!” (Își aminti viu ce ochi negri și jucăuși avea *mademoiselle* Roland și ce zâmbet...) „Și totuși, cât a fost la noi în casă, nu mi-am permis nimic. Și cel mai rău e că Dolly deja... Parcă-i un făcut! Of, of, of! Ei, dar ce, ce să fac?”

Nu exista nici un răspuns, decât acela general pe care îl dă viața celor mai complexe probleme, imposibil de rezolvat: trebuie să trăiești cu gândul la nevoile zilnice, adică să te cufunzi în uitare. Să se cufunde în somn, ca să uite, nu mai putea, cel puțin până la căderea nopții; nu se putea întoarce la muzica pe care o cântau carafele-femei. Nu-i rămânea decât să caute uitarea în somnul vieții.

„O să mai vedem”, își spuse Stepan Arkadici, se ridică în picioare, își puse halatul cenușiu cu căptușeală de mătase albastră, înnodă ciucurii cordonului și, trăgând zdravăn aer în pieptul lat, se apropie de fereastră cu pasul vioi al picioarelor lui cu vârfurile depărtate, care îi purtau cu ușurință trupul masiv, ridică storurile și sună energic. La auzul soneriei, bătrânul lui prieten, valetul Matvei, intră imediat aducându-i hainele,

cizmele și o telegramă. În urma lui Matvei intră și bărbierul cu ustensilele lui.

– Au venit hârtii de la slujbă? întrebă Stepan Arkadici, luând telegrama și așezându-se în fața oglinzii.

– Sunt pe masă, răspuse Matvei și îi aruncă stăpânului o privire întrebătoare și plină de înțelegere. Așteptă puțin, apoi adăugă cu un zâmbet șiret: A fost cineva din partea proprietarului birjei.

Stepan Arkadici nu răspuse nimic, mulțumindu-se să-și arunce ochii la Matvei în oglindă; după privirile care li se încrucișară în oglindă, se vedea că se înțeleg unul pe altul. Ochii lui Stepan Arkadici parcă întrebau: „De ce spui asta? Ce, nu știi?”

Matvei își băgă mâinile în buzunare, depărtă un picior și se uită la stăpânul său în tăcere, binevoitor, cu un zâmbet abia schițat.

– I-am spus să vină duminică, iar până atunci să nu vă mai deranjeze și nici să nu se mai obosească degeaba, spuse el, rostind, se vede, o frază pregătită dinainte.

Stepan Arkadici înțelese că lui Matvei îi ardea de glumă ca să atragă atenția asupra lui. Desfăcu telegrama, o citi, corectând, ca de obicei, pe ghicite cuvintele schimonosite, și se lumină la față.

– Matvei, sora mea, Anna Arkadievna, sosește mâine, spuse el dând la o parte pentru o clipă mâna lucioasă și rotofeie a bărbierului, care tocmai trasa o potecă rozalie printre favoriții lui lungi și cărlionțați.

– Slavă Domnului! spuse Matvei, arătând prin acest răspuns că înțelege și el la fel de bine ca stăpânul importanța acestor vizite, adică faptul că Anna Arkadievna, iubita soră a lui Stepan Arkadici, ar fi putut contribui la împăcarea celor doi soți. Singură sau cu soțul? întrebă el.

Stepan Arkadici nu putea răspunde, căci bărbierul îi lucra la buza superioară, așa că ridică un deget. Matvei încuviință din cap în oglindă.

– Singură. Să pregătim camerele de sus?

– Spune-i Dăriei Aleksandrovna! Să hotărască ea!

– Dăriei Aleksandrovna? repetă, parcă îndoit, Matvei.

– Da, spune-i! Uite, du-i și telegrama și dă-mi de știre ce zice! „Aha, faceți o încercare”, pricepu Matvei, dar spuse doar atât:

– Am înțeles.

Stepan Arkadici era deja spălat, pieptănat și tocmai se pregătea să se îmbrace, când Matvei se întoarse în încăpere scârțâind din cizme pe covorul moale, cu telegrama în mână. Barbierul nu mai era.

– Daria Aleksandrovna mi-a poruncit să vă transmit că ea pleacă. „N-are decât să facă după cum pofteste!” – adică după cum poftiți, spuse el și, râzând numai cu ochii, își vârî mâinile în buzunare, lăsă capul într-o parte și rămase cu privirile ațintite la stăpân.

Stepan Arkadici tăcu o clipă, apoi pe chipul lui frumos se așternu un zâmbet blajin și oarecum jalnic.

– Ei, ce zici, Matvei? făcu el, clătînând din cap.

– Nu-i nimic, conașule, o să se dreagă, spuse Matvei.

– O să se dreagă?

– Neapărat.

– Așa crezi? Cine-i acolo? întrebă Stepan Arkadici, auzind foșnet de rochie dincolo de ușă.

– Eu sunt, conașule, se auzi o voce plăcută și hotărâtă, și de după ușă se ivi chipul sever și ciupit de vărsat al Matrionei Filimonovna, dădaca.

– Ce-i, Matrioșă? întrebă Stepan Arkadici, ieșind către ea în ușă.

Deși Stepan Arkadici se făcuse vinovat cu vârș și îndesat în fața soției și își dădea și el seama de asta, aproape toți ai casei, inclusiv dădaca, prietena cea mai bună a Dariei Aleksandrovna, erau de partea lui.

– Ei, ce este? întrebă el posomorât.

– Conașule, mergeți și cereți-vă iertare încă o dată! Poate dă Domnul! Se chinuiește îngrozitor, ți-e și milă să te uiți la ea, și apoi, toată casa e cu fundul în sus! Conașule, fie-vă milă de copiii! Cereți-i iertare, conașule! Ce să-i faci? Dacă-ți vrut distracție...

– Da' nici n-o să mă primească...

– Dumneavoastră faceți-vă treaba! Mila Domnului e mare, rugați-vă la Domnul, conașule, rugați-vă!

– Bine, hai, du-te! spuse Stepan Arkadici, roșind brusc. Hai să mă îmbraci! se întoarse el către Matvei și-și scoase cu o mișcare hotărâtă halatul.

Matvei ținea cămașa deja pregătită, desfăcută ca un burlan, suflă o scamă nevăzută de pe ea și o trase cu o plăcere vădită peste trupul răsfățat al stăpânului.

III

După ce se îmbrăcă, Stepan Arkadici se dădu cu parfum, își puse manșetele, distribui prin buzunare cu gesturile obișnuite țigările, portmoneul, chibriturile, ceasul cu două lăntișoare și brelocuri și, potrivit și batista și simțindu-se curat, parfumat, sănătos și într-o formă fizică excelentă, cu tot necazul lui, porni topăind ușor pe fiecare picior spre sufragerie, unde îl așteptau deja cafeaua și, alături de ea, scrisorile și hârtiile de la slujbă.

Se așeză și citi scrisorile. Una dintre ele era cât se poate de neplăcută – de la un negustor care cumpăra o pădure de pe moșia soției. Pădurea aceasta trebuia neapărat vândută, dar acum, până nu se împăca cu soția, nu putea fi vorba de așa ceva. Cel mai supărător lucru era că, în felul acesta, în chestiunea împăcării viitoare cu soția se amestecau și interese financiare. Iar la gândul că s-ar putea lăsa condus de aceste interese, că va căuta să se împace cu soția ca să poată vinde pădurea, Stepan Arkadici se simțea profund jignit.

Termină de citit scrisorile și trase spre el teancul de hârtii de la serviciu. Răsfoi rapid două dosare, făcu câteva observații cu un creion gros, apoi împinse dosarele la o parte și luă cafeaua; în timp ce o bea, desfăcu ziarul de dimineață, încă umed, și începu să-l citească.

Stepan Arkadici primea și citea un ziar liberal, nu de extremă liberală, ci de orientarea adoptată de majoritatea oamenilor. Și, deși nu-l interesau, de fapt, nici știința, nici arta, nici politica, susținea cu tărie opiniile majorității și ale ziarului său

cu privire la aceste chestiuni și nu le schimba decât atunci când le schimba majoritatea sau, mai bine spus, nu le schimba, ci ele singure începeau să se schimbe în mintea lui pe neobservate.

Stepan Arkadici nu-și selecta nici orientările, nici opiniile, ci aceste orientări și opinii veneau singure către el, tot așa după cum nu alegea forma pălăriei sau a sacoului, ci le lua pe cele care se purtau. Și, trăind într-o anumită societate, având nevoie de o anumită activitate a minții, care se dezvoltă de regulă la vârsta maturității, părerile îi erau la fel de necesare ca și pălăriile. Iar dacă exista un motiv pentru care prefera orientarea liberală celei conservatoare, pe care o urmau de asemenea destul de mulți oameni din anturajul lui, acesta era nu că ea i s-ar fi părut mai rațională, ci că era mai aproape de modul lui de viață. Partida liberală susținea că în Rusia totul merge prost, și, într-adevăr, Stepan Arkadici avea multe datorii, și banii nu-i ajungeau nici pe departe. Căsătoria, susținea partida liberală, este o instituție depășită, care trebuie refăcută, și, într-adevăr, viața de familie nu-i procura cine știe ce bucurii lui Stepan Arkadici, îl obliga să mintă și să se prefacă, ceea ce era împotriva firii lui. Partida liberală spunea, sau, mai bine zis, lăsa să se subînțeleagă că religia nu e decât un frâu pentru partea barbară a populației, și, într-adevăr, Stepan Arkadici nu putea răbda nici un tedeum oricât de scurt fără să-l doară picioarele și nu înțelegea la ce servesc toate acele cuvinte pompoase și înfricoșătoare despre lumea cealaltă, când și pe lumea asta viața putea fi foarte veselă. În plus, lui Stepan Arkadici, iubitor de glume vesele, îi plăcea să-l pună uneori în încurcătură pe câte un om de treabă spunându-i că, dacă se mândrește cu rasa lui, n-ar trebui să se oprească la Rurik¹ și să-și renege primul strămoș, maimuța. Așadar, orientarea liberală devenise o obișnuință pentru Stepan Arkadici, și își iubea ziarul, așa cum își iubea trabucul de după masă, pentru ceața ușoară pe care i-o producea în creier. Citi editorialul, în care se afirma că în zilele noastre este absolut inutil să te lamentezi că radicalismul, chipurile, amenință să înghită toate elementele conservatoare

¹ Conducător vareg (cca 830–879), chemat, după legendă, de înșiși slavii răsăriteni să îi guverneze, întemeietorul primei dinastii domnitoare ruse. A domnit între 862 și 879. (n.tr.)

și că guvernul ar trebui să ia măsuri pentru înăbușirea hidrei revoluționare, deoarece, dimpotrivă, „după părerea noastră, primejdia vine nu de la presupusa hidră revoluționară, ci de la încăpățânarea tradiționaliștilor, care frânează progresul“ etc. Citi și un alt articol, financiar, în care se amintea despre Bentham¹ și Mill² și se trimiteau săgeți discrete asupra ministrului. Cu rapiditatea de gândire ce-i era caracteristică, înțelegea numaidecât semnificația fiecărei săgeți – de la cine, la adresa cui și cu ce ocazie era trimisă –, asta, ca de obicei, îi producea o anumită satisfacție. Dar astăzi această plăcere îi era otrăvită de amintirea sfaturilor primite de la Matriona Filimonovna și de faptul că în casă totul mergea atât de prost. Citi și despre contele Beust³, care, după cum se auzea, plecase la Wiesbaden, despre faptul că nu mai există păr cărunt, că o caretă ușoară fusese vândută și o tânără persoană își oferea serviciile; dar aceste știri nu-i mai furnizau plăcerea tăcută și ironică de altădată.

După ce termină ziarul, a doua ceașcă de cafea și un corn cu unt, se ridică în picioare, își scutură firimiturile de pâine de pe haină și, umflându-și pieptul lat, zâmbi bucuros – nu pentru că ar fi simțit cine știe ce mare bucurie în suflet; zâmbetul fericit se datora digestiei sănătoase.

Dar zâmbetul satisfăcut îi readuse îndată totul în minte, și Stepan Arkadici căzu pe gânduri.

Dincolo de ușă se auziră două voci de copii (Stepan Arkadici recunoscuse vocea lui Grișa, băiatul cel mic, și pe a Taniei, fata cea mai mare). Scăpaseră pe jos un obiect pe care îl cărau cu ei.

– Ți-am mai spus că nu e voie să pui pasageri pe acoperiș, striga pe englezește fetița, acum n-ai decât să-i strângi!

„Totul e cu susu-n jos“, își spuse Stepan Arkadici, „uite cum copiii aleargă de capul lor!“ Se apropie de ușă și-i strigă. Copiii aruncară cutia care reprezenta trenul și intrară la tatăl lor.

¹ Jeremy Bentham (1748–1832), filosof iluminist britanic, jurist și reformator social radical, considerat întemeietorul utilitarismului modern (n.tr.)

² John Stuart Mill (1806–1873), filosof englez, economist și politician liberal, susținător al utilitarismului (n.tr.)

³ Friedrich Ferdinand von Beust (1809–1886), politician austriac, adversar al lui Bismarck, președintele guvernului austriac, cel care a desăvârșit dualismul austro-ungar (1867) (n.tr.)

Fetița, preferata tatălui, veni în fugă fără sfială, îl îmbrățișă și, râzând, i se agăță de gât ca de obicei, bucurându-se de parfumul cunoscut pe care îl răspândeau favoriții lui. Îl sărută, în fine, pe fața înroșită de aplecare și strălucind de tandrețe, apoi își desfăcu brațele și dădu să fugă înapoi, dar tatăl nu-i dădu drumul.

– Ce face mama? întrebă el, trecându-și mâna pe gâtul neted și delicat al fetei. Bună! spuse el zâmbind spre băiețelul care îi dăduse bună dimineața.

Își dădea seama că pe băiat îl iubește ceva mai puțin și se străduia întotdeauna să se poarte egal; dar băiețelul simțea diferența și nu răspunse cu zâmbet la zâmbetul rece al tatălui.

– Mama? S-a sculat, zise fetița.

Stepan Arkadici oftă. „Înseamnă că iar n-a dormit toată noaptea“, își spuse în sinea lui.

– Ei, și cum e, e veselă?

Fetița știa că tatăl și mama ei se certaseră și că mama nu putea să fie veselă, că tata ar fi trebuit să știe asta și că se prefăcea întrebând-o numai așa, lejer. Și roși pentru el. Iar el înțelese imediat și roși la rândul lui.

– Nu știu, spuse fetița. Nu ne-a pus să ne facem lecțiile, a zis să mergem la plimbare cu *miss Hull* până la bunica.

– Hai, du-te, Tanciurocika mea! Adică nu, stai un pic! spuse el, reținând-o puțin și mângâindu-i mâna delicată.

Luă de pe cămin o cutie de bomboane pe care o pusese acolo cu o zi în urmă și-i dădu fetei două, alegându-le pe cele care îi plăceau ei cel mai mult, una de ciocolată și alta cu cremă.

– Asta e pentru Grișa? întrebă fetița arătând spre bomboana de ciocolată.

– Da, da.

O mângâie încă o dată pe umăr, o sărută la rădăcina părului, pe gât, și o lăsă să plece.

– Trăsura e gata, spuse Matvei. Și a venit o femeie cu o cerere.

– De mult? întrebă Stepan Arkadici.

– De vreo jumate de oră.

– De câte ori ți-am spus să mă anunți de îndată!

– Păi nu trebuia să vă las să vă beți cafeaua mai întâi? zise Matvei pe tonul acela îmbufnat, dar prietenos, pe care nu te puteai supăra.

– Hai, cheam-o mai repede! spuse Oblonski, strâmbându-se înciudat.

Solicitantă, soția unui căpitan Kalinin, avea o cerere imposibilă și absurdă; dar Stepan Arkadici, așa cum făcea de obicei, o invită să ia loc, o ascultă cu atenție până la capăt fără s-o întrerupă și îi dădu sfaturi amănunțite cui anume să se adreseze și în ce fel, ba chiar așternu iute și curgător pe hârtie, cu scrisul lui mare, lăbărțat, frumos și lizibil, un bilet către o persoană care ar fi putut să-i fie femeii de folos. După ce soția căpitanului plecă, Stepan Arkadici își luă pălăria și se opri o clipă să se gândească dacă nu cumva uitase ceva. Constată că nu uitase nimic, în afară de ceea ce dorea să uite – pe soția sa.

„A, da!“ Lăsă capul în jos, și chipul lui frumos se întristă. „Să mă duc sau să nu mă duc?“, se întreba. Și o voce lăuntrică îi șoptea că nu e nevoie să se ducă, pentru că, în afară de falsitate, aici nu poate fi nimic, că relațiile lor nu pot fi cârpite, îmbunătățite, pentru că ea nu poate fi făcută din nou atrăgătoare, ca să-i trezească iubirea, și nici el nu se poate transforma într-un bătrân incapabil de iubire. În afară de prefăcătorie și minciună, acum nu mai putea fi nimic: iar prefăcătorie și minciuna erau împotriva firii lui.

„Totuși la un moment dat trebuie, căci lucrurile nu pot să rămână așa“, își spuse el, încercând să-și facă curaj. Își îndreptă pieptul, scoase o țigară, o aprinse, trase din ea de două ori, o aruncă în scrumiera de sidex în formă de scoică, străbătu cu pași repezi salonul mohorât și deschise ușa cealaltă, care dădea în dormitorul soției.

IV

Daria Aleksandrovna, în capot și cu părul – cândva des și frumos, acum rărit – prins în cozi la ceafă, cu fața slabă și trasă și cu ochii mari și speriați, care păreau bulbucăți din cauza feței supte, stătea în mijlocul lucrurilor împrăștiate prin

cameră, în fața comodei deschise din care alegea ceva. Auzind pașii soțului, se opri privind spre ușă și se strădui în zadar să-și compună o figură severă și o expresie plină de dispreț. Simțea că se teme de el și de întrevederea cu el. Se străduia să facă ceea ce se străduise de cel puțin zece ori în ultimele trei zile: să-și strângă lucrurile ei și pe ale copiilor, pe care voia să le ducă la mama ei, și iar nu se putea hotărî; dar și acum, ca de fiecare dată mai înainte, își spunea că lucrurile nu pot să rămână așa, că trebuie să facă ceva, să-l pedepsească, să-l umilească, să se răzbune pe el măcar cu o părticică din durerea pe care el i-o pricinuisese. Spunea mai departe că va pleca de la el, dar simțea că așa ceva era imposibil; era imposibil pentru că nu se putea dezobișnui să-l socotească soțul ei și să-l iubească. Pe lângă asta, simțea că, dacă aici, în casa ei, și abia reușește să aibă grijă de cei cinci copii, acolo unde vrea să plece cu toți o să le fie încă și mai greu. Și așa, în aceste trei zile, cel mai mic se îmbolnăvisese pentru că i se dăduse să mănânce supă acrită, iar ceilalți rămăseseră ieri aproape nemâncați. Simțea că nu poate să plece; dar, amăgindu-se, își tot strângea lucrurile și se prefăcea că pleacă.

Când își zări soțul, băgă mâinile într-un sertar al comodei, ca și cum ar fi căutat ceva, și nu întoarse privirea decât atunci când el ajunsese chiar în spatele ei. Dar chipul ei, pe care ar fi vrut să-și imprime o expresie severă și fermă, exprima suferință și confuzie.

– Dolly! șopti el cu voce sfioasă, abia auzită.

Își trase capul între umeri vrând să pară jalnic și umil, dar strălucea de prospețime și de sănătate.

Dolly cuprinse cu o privire din cap până-n picioare silueta lui strălucind de prospețime și de sănătate. „Da, e fericit și mulțumit!”, se gândi ea. „Și eu? Și blândețea asta nesuferită pentru care toți îl iubesc și-l laudă! Urâsc bunătatea asta”, își zicea. Gura i se strânse, și un mușchi al feței începu să-i zvâcnească pe obrazul stâng, palid și nervos.

– Ce dorești? întrebă ea repede, cu o voce înăbușită, din piept, care parcă nu era a ei.

– Dolly! repetă el cu voce tremurătoare. Astăzi vine Anna.

– Și eu ce să fac? Nu pot s-o primesc! exclamă ea.

– Dar trebuie... Dolly...

– Pleacă, pleacă, pleacă! strigă ea fără să se uite la el, ca și când acest strigăt i-ar fi fost provocat de o durere fizică.

Când se gândea la soția sa, Stepan Arkadici putea fi liniștit, putea să spere că lucrurile „o să se dreagă”, după vorba lui Matvei, putea să-și citească liniștit ziarul și să-și bea în tihnă cafeaua; dar, când îi văzu chipul chinuit, plin de suferință, când îi auzi tonul disperat și supus al vocii, i se tăie răsuflarea, simți un nod în gât, și ochii îi străluciră de lacrimi.

– Dumnezeu mare, ce-am făcut! Dolly! Pentru Dumnezeu!... Păi eu...

Nu mai putu să continue, lacrimile i se opriră în gâtlee.

Ea trânti ușa comodei și se uită la el.

– Dolly, ce pot să spun? Un singur lucru: iartă-mă, iartă-mă, iartă-mă!... Gândește-te, oare nouă ani de viață împreună nu pot răscumpăra un minut de... de...

Ea stătea cu capul plecat și asculta, așteptând să-l audă ce va spune, ca și cum l-ar fi implorat s-o convingă că nu era adevărat.

– Un minut... un minut de... rătăcire, izbuti el să articuleze și dădu să continue, dar, la auzul acestui cuvânt, buzele ei se strânseseră din nou ca de o durere fizică, și mușchiul din obrazul drept începu să-i zvâcnească.

– Pleacă, pleacă de-aici! strigă ea și mai strident, și să nu-mi mai vorbești mie de rătăcirile dumitale, de mârșăviile dumitale!

Dădu să plece, dar se clătină și se prinse cu mâna de spătarul scaunului ca să se sprijine. Fața lui Stepan Arkadici se lăți, buzele i se umflară, ochii i se umplură de lacrimi.

– Dolly! rosti el, suspinând deja de plâns. Pentru Dumnezeu, gândește-te la copii, ei n-au nici o vină! Eu sunt de vină, pedepsește-mă pe mine, pune-mă să-mi răscumpăr greșeala! Sunt gata să fac tot ce-mi stă în puteri! Sunt vinovat, nici n-am cuvinte să spun cât sunt de vinovat! Dar iartă-mă, Dolly, iartă-mă!

Ea se așeză. Oblonski îi auzea răsuflarea șuierătoare, grea, și i se făcu nespūs de milă de ea. Dolly dădu să vorbească de mai multe ori, dar nu putu. El aștepta.

– Tu te gândești la copii când ai chef să te joci cu ei, dar eu mă gândesc la ei tot timpul și știu că acum sunt pierduți, rosti ea una din frazele pe care fără îndoială că și le repetase nu

o dată în aceste trei zile. I se adresase cu „tu“, iar el se uită recunoscător la ea și încercă s-o apuce de mână, dar ea se feri dezgustată. Eu mă gândesc la copii și de aceea aș face orice pe lume ca să-i salvez, dar nici eu nu știu cum pot să-i salvez: luându-i de lângă tatăl lor sau lăsându-i alături de un tată desfrânat – da, un tată desfrânat... Spune-mi dumneata, după... după ceea ce a fost, oare mai putem trăi împreună? Putem oare? Spune dumneata, oare putem? repetă ea ridicând glasul. După ce soțul meu, tatăl copiilor mei, intră în legături amoroase cu guvernanta copiilor săi...

– Ce să... Ce să facem? spuse el pe un ton jalnic, neștiind ce spune, și lăsă capul din ce în ce mai jos.

– Ești respingător, mă dezgusti! strigă ea, înfierbântându-se din ce în ce mai tare. Lacrimile dumitale sunt lacrimi de crocodil! Nu m-ai iubit niciodată. Nu ai nici inimă, nici noblețe sufletească! Ești josnic, dezgustător, străin, da, străin! rosti ea cu durere și cu răutate acest cuvânt cumplit pentru ea: „străin“.

Oblonski se uită la ea, și înverșunarea care i se citea pe chip îl înspăimântă și îl uimi. Nu înțelegea că mila pe care i-o arăta el o înfuria. Dolly vedea în el compasiune, dar nu iubire. „Nu, mă urăște. N-o să mă ierte“, își spuse el.

– E îngrozitor! Îngrozitor! rosti.

Între timp, în încăperea de alături începu să țipe un copil, care probabil căzuse; Daria Aleksandrovna ascultă o clipă, și chipul i se înmuie dintr-odată.

Avu nevoie, se vede, de câteva clipe să-și revină, ca și când nu și-ar fi dat seama unde se află și ce trebuie să facă, apoi se ridică repede și se îndreptă spre ușă.

„Și totuși, îl iubește pe copilul meu“, se gândi el, observând schimbarea de pe chipul ei la auzul țipetelor copilului, „pe copilul meu; atunci cum poate să mă urască?“

– Dolly, numai un cuvânt! spuse el pornind în urma ei.

– Dacă te ții după mine, chem servitorii, copiii! Să știe toată lumea că ești un ticălos! Am să plec astăzi, iar dumneata n-ai decât să trăiești aici cu ibovnica dumitale!

Și ieși trântind ușa.

Stepan Arkadici oftă, își șterse fața și ieși din cameră pășind încet. „Matvei zice că o să se dreagă, dar cum? Nu văd nici o

posibilitate! Și ce vulgar țipa!“, își spuse el, amintindu-și țipele și cuvintele ei: „ticălos“ și „ibovnică“. „Or fi auzit și fetele! Îngrozitor de vulgar, îngrozitor!“ Stepan Arkadici stătu câteva clipe singur, se șterse la ochi, oftă și, îndreptându-și pieptul, ieși din încăpere.

Era vineri, și, în sufragerie, ceasornicarul neamț întorcea pendula. Stepan Arkadici își aminti de gluma lui despre acest ceasornicar chel și meticulos, că neamțul „a fost el însuși întors pe toată viața să întoarcă ceasuri“, și zâmbi. Lui Stepan Arkadici îi plăceau glumele reușite. „Dar poate totuși o să se dreagă! Bun cuvântul ăsta, «să se dreagă»“, își zise el. „Trebuie să-l spun și altora.“

– Matvei! strigă el. Ia-o pe Maria și pregăteți împreună camera cu divane pentru Anna Arkadieвна! îi porunci el lui Matvei când acesta se ivi în ușă.

– Am înțeles.

Stepan Arkadici își puse șuba și ieși în cerdac.

– Nu luați masa acasă? întrebă Matvei în timp ce-l conducea.

– Mai văd eu. Ia de aici pentru cheltuieli! spuse el și-i dădu zece ruble din portofel. Ajunge?

– Ajunge, nu ajunge, trebuie să ne descurcăm, spuse Matvei trântind portiera trăsorii și retrăgându-se în cerdac.

Între timp, Daria Aleksandrovna liniștise copilul și, auzind trăsura, înțelese că Stepan Arkadici plecase, așa că se întoarse în dormitor. Era singurul ei refugiu în fața treburilor casei, care o lua cu asalt de îndată ce ieșea din el. Chiar și acum, în răstimpul scurt cât fusese în camera copiilor, englezoaica și Matriona Filimonovna reușiseră să-i pună câteva întrebări care nu sufereau amânare și la care numai ea putea să răspundă: cu ce să îmbrace copiii pentru plimbare? Să le dea lapte? Să trimită după alt bucătar?

– Ah, lăsați-mă, lăsați-mă în pace! spuse ea și, întorcându-se în dormitor, se așeză în același loc unde vorbise cu soțul, își înțeleștă mâinile slăbite, cu inele care-i alunecau de pe degetele costelive, și se apucă să depene în amintire întreaga convorbire. „A plecat! Dar cu ea cum o fi terminat-o?“, se întreba ea. „Oare o mai vede? De ce nu l-am întrebat? Nu, nu, nu putem să ne împăcăm. Chiar dacă rămânem în aceeași casă, suntem doi

străini. Pentru totdeauna străini!“, repetă ea cu un sens deosebit acest cuvânt cumplit pentru ea. „Și cum l-am iubit, Dumnezeu mare, cum l-am mai iubit! Cum l-am iubit! Dar ce, parcă acum nu-l iubesc? Nu-l iubesc oare mai mult ca înainte? Îngrozitor e, în primul rând, că este...“, începu ea, dar nu-și termină gândul, căci Matriona Filimonovna vârî capul pe ușă.

– Porunciți să trimit după fratele meu, spuse ea, o să gătească el, altfel pățim ca ieri, copiii o să rămână nemâncăți până la șase.

– Bine, vin imediat să dau poruncile. Ați trimis după lapte proaspăt?

Și Daria Aleksandrovna se cufundă în grijile zilnice, înecându-și vremelnice în ele amarul.

V

Stepan Arkadici învățase bine la școală datorită aptitudinilor lui native, dar era leneș și poznaș și de aceea terminase printre ultimii. Însă, cu toată viața lui destrăbălată și deși nu avea cîștie ce titluri și era încă tânăr, deținea un post de vază și bine plătit de șef al uneia din instituțiile de stat moscovite. Obținuse acest post prin intermediul soțului surorii sale Anna, Aleksei Aleksandrovici Karenin, care ocupa una din cele mai importante funcții în ministerul de care ținea instituția; dar, în cazul când Karenin nu l-ar fi numit pe cumnatul său în acest post, cu ajutorul zecilor de alte persoane – frați, surori, rude, veri, unchi, mătuși –, Stiva Oblonski ar fi primit același post sau unul asemănător, cu un salariu de vreo șase mii de ruble, de care avea nevoie, căci afacerile lui, deși soția deținea o avere considerabilă, mergeau destul de prost.

Stepan Arkadici era rudă sau prieten cu jumătate din Moscova și Petersburg. Se născuse în cercul acelor oameni care erau sau deveneau mai-marii acestei lumi. O treime din funcționarii de stat mai în vârstă îl cunoșteau pe tatăl lui și pe el îl știau încă din scutece; a doua treime erau cu el per tu, iar a treia îi erau cunoscuți apropiați; prin urmare, distribuitorii bunurilor pământești sub forma posturilor, arendelor, concesiunilor și

altora asemenea erau toți prietenii lui și nu-l puteau ocoli pe unul de-ai lor. Oblonski nu trebuia să se străduiască foarte mult ca să obțină un post confortabil; era suficient să nu refuze, să nu invidieze, să nu se certe, să nu se supere, ceea ce el, dată fiind bunătatea lui înăscută, oricum nu făcea niciodată. I s-ar fi părut ridicol dacă i s-ar fi spus că nu va primi un post cu salariul de care are nevoie, cu atât mai mult cu cât nu cerea ceva ieșit din comun: voia numai ceea ce primeau și colegii lui de generație; cât despre obligațiile postului, le putea face față la fel de bine ca oricare altul.

Stepan Arkadici nu numai că era iubit de toți cunoscuții pentru firea lui bună, veselă și pentru onestitatea neîndoielnică, dar în el, în înfățișarea lui chipeșă, luminoasă, în ochii strălucitori, în sprâncenele și părul negru, în albeața feței rumene, era ceva prietenos care îi făcea pe oameni să se simtă bine în prezența lui și îi înveselea. Când se întâlneau cu el, ceilalți exclamau aproape întotdeauna zâmbind bucuroși: „A, Stiva! Oblonski! Ia uite-!“ Și, chiar dacă uneori, după o întâlnire cu el, se dovedea că nu se întâmplase nimic îmbucurător, a doua sau a treia zi, când se întâlneau cu el, oamenii se bucurau la fel de mult.

Ocupând de trei ani postul de șef al unei instituții din Moscova, Stepan Arkadici câștigase nu numai afecțiunea, ci și respectul colegilor săi, al subordonaților, al superiorilor și al tuturor celor care aveau de-a face cu el. Principalele calități care îi aduseseră acest respect general la locul de muncă erau, în primul rând, atitudinea extrem de îngăduitoare față de ceilalți, bazată pe conștiința propriilor lipsuri; în al doilea rând, liberalismul desăvârșit, nu cel despre care citea în ziare, ci cel pe care îl avea în sânge și cu care se purta în mod egal față de toți oamenii, indiferent de starea lor socială sau de titlul pe care îl aveau; în al treilea rând – iar acesta era esențialul –, indiferența totală față de ceea ce făcea, urmarea căreia era că nu se ambala niciodată și nu făcea greșeli.

Ajuns la locul său de muncă, Stepan Arkadici, însoțit de portarul respectuos, se duse cu servieta în micul său cabinet privat, își puse tunică și intră în sala principală. Copiștii și funcționarii se ridicară cu toții în picioare și îl salutară înclinându-se veseli și politicoși. Stepan Arkadici trecu repede, ca de obicei,